

Davknim vradijam je naukazano, brez odloga to nalogo na imenovanih pet davkov s 4 krajc. na vsak goldinar davka razdeliti in jih koj v 2 obrokih (brištih), toraj vsaki pot 2 krajc. poberati.

Od **podzemeljskih jam na Gorenskim.**

Jame gorenske, ktere že davno skrivavcam za gnjezdo prostote služijo, zaslužijo našo pazljivost. Treba je, da se razumno brez praznih sanjarij razloži stvarjenje takih jam, da se pové, kaj se v njih najde in tako priprostimu ljudstvu odženejo prazne vére; da se nevedomost, največi sovražnica naroda, odstrani in to namreč v narodskim listu, kateri mora pogled naroda na vsaki ukaz prirode (nature) obračati, ga mu razjasniti, in po znanosti v svoji domači mu pogled v tujino polajšati.

Na herbtu Jelovice in Mežakle se najdejo podzemeljske jame in iz narodskih povest tudi skrivni produhi. Kako so se jame stvorile? Ni k razumljenju tega treba več kot znanosti kuharce. Kuharca vé, da vsaktera voda ni dobra za kuho in sicer zavolj tega, ker se pri urenju (varjenju) kamnena skorja na sočivju in tudi na loncu naredi. Kar se tukaj v malim godí, se godí v prirodi (naturi) v veliki meri, ravno tako pri stvarjenju takih jam. V vodi, ktero kuharce terdo vodo imenujejo, je apenena sol, namreč dvojeogelno-kislo apno (sauerer kohlenaurer Kalk), raztopljen. Pri urenju se en del ogelca odpuši in ostane ogelno-kislo apno, (kohlenaurer Kalk), kateri se sterdi na sočivju in loncu (ponvini kamen, Kesselstein). V apenitum utvoru teh krajev se voda poserkuje in po poserkovanju in sisanju v zemlji dobí ogelc, da postane kisava ali kislina, take lastnosti, da apnenik razteče. Kadar pride taka voda na svetlo in kapati počne, se en del ogelca lahko izgubi in jedno ogelnokislo apno se uterduje v kapnike, krapele, djare, kraste. Da kislava voda pri Kamni Gorici je nasledek takih promén, je gotovo. V kakošni zvezi da stoji, bi se razsodilo iz kemijske preiskave. Razun mnogih ličnih jam nadvišuje jama na Jelovci nad kapljenkam in za Babjim Zobam, staridavni slavenški boginji zemlje: „Velka Baba“ posvečeni skali. Jama, ktero narod imenuje „svetla jama“ je dolga okol 900 čevljev, visoka 120, široka do 60 čevljev. V jami se dobijo najrazličniši kapniki in krapeli (Stalactit, Stalagmit) mnoge sostave, vlaknite (faserig), kolčkovite (stengelicht), okolkovite (concentrisch), cevkovite (pfeifenrohrartig) i. t. d. Razun kapnikov se najde raznotrovni derak (Tuff). Taki apnenka hrustali (Krytall) se dobijo in namreč hrustalevač šestečne sostave (Rhomboeder) in drugi dosti progledni, kateri zavolj lomljenja žarkov dvojni predmet dokazuje (Doppelspath).

Od živčih (žival) ni sledú. Zna biti, da bi polomljene kapnike kdo za živčne kosti imel.

Na herbtu Mažakle je snežna jama, ktera je okoli 240 čevljev dolga, do 40 čevljev visoka, 30 široka. V nji razun kapnikov, derakov skorjovitih je premnogo.

K temu utvoru spada tudi oskorjeni mah (okamnjeni mah Moosincrúst) in lahkovec (lahki kamen, Kalktuff), v katerim so različne bilja oskorjene.

Ali tudi za krasočutje dajo svetle jame uzore. Staviteljstvo, ktero ima svoje uzore na drevesih, postavim, lipe slavenske, jele nemške, vaje gerške (palme) i. t. d. dobi tukaj uzor kamenitni, hrustaloviti na slopih, slopodah (Säulenreihe) in njih podstatah (Piedestal) in glavenih (Capital), kladih (Gebälke), tramnih (Friess) krasnih.

Koliko bi si iz poznanja zemlje narod sam koristil!

kako bi se okrasil! Poljodelstvo, borštinarstvo, rudarstvo, umetništvo i. t. d. bi se nad zakladi znanosti zemlje veselo vzdigovalo. Vitesl. Radonievich.

Novičar iz slovenskih krajev.

Iz Volovskega se piše 16. t. m. v „Narodne novine“: Dopustite, da se tudi naš glas v vaših novinah čuje. Ako nas slaba pamet ne slepi, naš milostljivi car nam obeta, da bodo zanaprej naši poglavarji z nami po naše govorili, po naše sodili in po naše nam zapovedi dajali. Zato, če se ne motimo, je postava, da mora vsaki vradnik znati jezik naroda, med katerim živi. Gotovo naš milostljivi car in visoko ministerstvo ne vé, da se njegove zapovedi pri nas tako slabo izveršujejo. Naša gospôda nam nemško in talijansko zapoveduje. Mi smo menili do zdaj, da gospoda zna horvaško, pa te dni smo se prepričali, da temu ni tako, ker so to sami izrekli, ko so jedno pismo iz Reke nazaj poslali, ker je bilo horvaško pisano in ker oni hervaškega ne razumejo. Mučno je to, ko prideš k predstojniku in se ne moreš z njim pogovoriti; nekterim gospodom je pa to celo šaljivo; mi pa vémo, koliko nam je to v škodo. In nikogar nimamo, ki bi naše potrebe potožil. Mi ne iščemo nobene osebne pravice, samo to prosimo, da nam se sodi in zapoveduje v jeziku, ktereга razumemo; in mi bomo radi ubogali. Mi želimo, da carska beseda resnica postane, ker smo tolikokrat čuli, da so vsi narodi, vsi jeziki v carstvu jednaki. Mi bi radi to željo našemu caru naznanili, pa ne vémo kako. Bi ne mogli vi to storiti? Mi bi bili vam do smerti za to hvaležni.

Od sv. Bolfenka pri Viši in Ternovah. 28. maja t. l. smo vesel dan doživeli. Vidili smo okoli 8. ure zjutraj iz Ptujkega mesta kočijo priderdrati, ki se vstavi ravno pred cerkvijo; iz nje stopi sér gospod, ktereга nihče ni poznal. Njegove persi je kinčal srebrni križec in prijazno začne govoriti: „Dragi bratje! vidi mi se, da me ne poznate? Ni čudo; ker je že preteklo štirideset let, kar sim temu kraju slovo dal. Rojen v tej fari, v Ternovski vasi, sim sklenil še enkrat svojo domovino, svoje brate in sestre obiskati. Na to razodene nepoznani gospod, da je Franc Kurij, zdaj zdravnik v Zemunu (Zemlin).“ Potem ga spozna domači učitel J. R., ki je nekđaj njegov šolski tovarš v Mariboru bil. Od veselja nju lica solze polijejo. Gospod Kurij ogledava domači kraj, ali kaj najde? Ni več njegove rojstne hiše — vse je spremenjeno — ni več bratov in sester, le samo troje otrok rajniga brata je najšel, katerim je svitle zlate za spominek podaril. Začudil se je na spremembi noše ljudstva; skoro svojega naroda poznal ni. Obiskal je domačo cerkev, v kateri je pred 58. leti keršen bil in pa tudi našo šolo, kjer je nar veči veselje nad slovenskimi predpisi razodel. Ko je verli rodoljub vse to ogledal, jo je na daljno pot odrinil. Ginjeniga serca smo se ločili. Men.

Od Pohorskega 26. maja. (L.) Pravica slovenskega jezika je, hvala Bogú, vunder zmagala. Od 1. maja t. l. dobivamo vse vradne razglase od Celjskega kantonskega poglavarstva v domačim slovenskim jeziku. Ljudstvo po deželi je prihod prvih slovenskih oglasov z neizrečenim veseljem sprejelo.

Novičar iz Krajskega.

Iz Terzina 1. rožnika (J. L.) Hvala, kar hvalo zasluži! Pravično terjanje, da bi naše kantonsko poglavarstvo v Kamniku županijam po domače dopisovalo, se sedaj pri nas zvesto spolnuje. Naš župan Ložar dobiva od lanskega listopada vse dopise od Kamniškega kantonskega poglavarstva v slovenskim jeziku.